

NAŠA VOLJA

GLASILO JUGOSLOVENSKE MLADINE

Leto III.

Ljubljana, dne 1. februarja 1938.

Štev. 9.

Oton Župančič – 60 letnik

23. januarja je obhajal svoj šestdeseti rojstni dan največji oblikovalec slovenskega jezika, pesnik Oton Župančič, upravnik Narodnega gledališča v Ljubljani.

Župančič spada k tisti generaciji slovenskih ustvarjalcev, ki so stopili na plan tedaj, ko je slovensko ustvarjanje šlo k zatonu, ko so se od vsega prejšnjega slovenskega navdušenja in zavestnosti le še oglašali medli zvoki slovanske simbolne pesmi »Hej Slovani«. Ko je ta mladina opazila, da je skoraj vse uničeno, tedaj je dvignila visoko krila svojega duha in se dvignila nad obzorje naših malenkostnih razmer. V dobi, ko je vladal poudarjen mrak, ko je vladala nejasnost in nezaupanje v bodočnost, je klical pesnik Župančič »V zarje Vidove«.

Kakor hudournik so se razlili glasovi budnice po slovenski zemlji. Župančič pa ni samo pesnik, buditelj in prerok, Župančič je tudi mojsterski oblikovalec slovenskega jezika, slovenske besede. Ustvarjal ga je s pesmimi, ki so vrele iz njegovega srca in iskale besedne oblike, primerne, da izrazijo to, kar pesnik čuti. Junaška pesem »Mi gremo naprej« obdeluje v krepki besedi tisti zagon in vero, ki premaga vse, da pride do cilja, ki je lebdel pred to mladino »kot Bog pred Izraelci«.

Nežna pesem lirčno-nežne vsebine je dobila tudi svojo obliko in vsebini primeren izraz v besedi.

Pa ne samo v pesmih, Župančič je obdeloval naš jezik z deli prevodov, ki jih je mnogo. Največja oblikovalnica našega jezika pa mu je narodno gledališče, ki mu je upravnik. Tu dela še sedaj, tu neumorno oblikuje jezik, ga polaga igralcem v usta in prisluškuje, ali zveni lepo in domače materina beseda.

Naši pogledi na dogodke v svetu

V času, ko svetovna mirovna institucija DN obhaja pomemben jubilej, ko se vrši v Ženevi njeno stoto zasedanje, se nam vsilijo misli in vprašanja, ali je ta institucija izpolnila svojo nalogo ali ne, ali je izpolnila upanje, ki so ga države in narodi stavili vanje, ko se je sestal prvič po svetovnem klanju stalni svet Društva narodov. Ako pogledamo malo nazaj v zgodovino nastanka te važne ustanove in na smoter, ki si ga je zastavila, vidimo sicer, da je zasnova jako idealna. Društvo narodov je ustanova, ki ima po svojih statutih nalogo ščititi pravice in enakopravnost malih držav. Ako pa pogledamo, v koliko je sledila svojim statutom in v koliko je izpolnila svoje poslanstvo, vidimo, da je rezultat porazen. Še poraznejši pa je ta rezultat, ako vzamemo v obzir še to, da baš sedaj, ko slavi DN svoje stoto zasedanje, grme na Daljnem vzhodu topovi in se ti glasovi širijo v svet kot glasen zasmeh mednarodne institucije in misli na ohranitev mednarodnega miru, vrva pa se nam tudi vprašanje, kje je vzrok, da je prišlo do tega. Če hočemo iskati vzroke, moramo poseči globlje v razvoj in usmeritev držav po vojni.

V glavnem so se razvili in ustalili po vojni trije tipi držav. Eden demokratičen, ki temelji na svobodi in enakopravnosti državljanov v okviru svoje lastne države. Kakor priznava svobodo in enakopravnost na svojem lastnem teritoriju, ki je zajamčena z zakoni in določbami, tako se ta svobodoljubnost projicira v mednarodnem zadržanju tiste države. Ta država priznava enakopravnost drugih držav in enakovrednost drugih narodov. Ta tip takozvane demokratične države korenini globoko v zgodovini. Demokratične države, kot sta Anglija in Francija imajo že dolgo tradicijo svojega demokratičnega razvoja. Ljudstvo si je priborilo svoje pravice in jih brani še danes, ker mu je dana zakonska podlaga za to. Demokratične države so na zapadu Evrope.

Drugi tip držav se je razvil v srednji Evropi. To so takozvane fašistične države. Glavni znak in zunanja možnost spoznanja take države je ta, da se v tej državi vrši vse življenje, kakor gospodarsko in politično, tako tudi žal kulturno in vse duhovno življenje po nekem v naprej z zakoni in predpisi določenem redu. Vsak svobodni razvoj izven okvira predpisov je nemo-

Šestdeset let je minilo, odkar so mu rojenice prerokovale trudapolno pot, ki je bila potresena z rožami in trnjem, odkar so mu ponudile kupo, napolnjeno z mešanico sladkosti in pelina. Oboje je pil z enako ravnodušnostjo.

Mi mu želimo še mnogo, mnogo let, da bi še ustvarjal veliko na polju slovenske in jugoslovenske kulture.

goč. Zunanji znak take države je močna, sicer sposobna osebnost, ki gre preko vseh dovoljenih meja za tem, da doseže prevlast in brez predsodkov gazi mednarodne dogovore in bojkotira mednarodne ustanove in njih odloke. Taka oseba je posebljenje ideje ureditve in mednarodne orijentacije tiste države. Tak fašistični blok sega danes od Jadranskega morja do Baltika. Važno pa je tudi omeniti dejstvo, da oseba, ki je posebljenje ureditve države, smatra sebe in svoj narod za večvrednega, za nekake nadljude in iz tega potem izvaja vse posledice. S tega stališča in iz tega nazora prezira ostale narode in njih medsebojne pogodbe in odnose, jih smatra za manjvredne, jih zapostavlja in skuša proti pogodbam in obstoječemu stanju razširiti svoj teritorij. Kar pa izvira iz dejstva, da tako orijentirana država množi in pospešuje napredek prebivalstva tudi umetno, to je z različnimi državnimi podporami. Tako na umeten način pomnoženo prebivalstvo rabi hrano in zemljo, kar pa vodi nujno do mednarodnega konflikta. Vse to pa izvira in prepričanja in nazora, da so ljudje, ki priznavajo to idejo, nekaki nadljude in jim torej pritiče več pravic in ostalih dobrin kot drugim.

Tretji tip je tip države kot je SSSR, ki se je razvil po revoluciji v Rusiji leta 1917 v absolutni komunizem in ki razpreza svoje mreže po vsem svetu. Take države temelje na načelu absolutnega internacijonalizma.

Ti trije tipi so se razvili torej v glavnem po svetovni vojni. Ostale države, ki pa niso izrazite predstavnice prvega ali drugega tipa, pa stoje nekako vmes med obema. Te niso izrazito demokratične pa tudi ne izrazito fašistične.

Ako se vrnemo nazaj k stvari, vidimo, da je baš ta razvoj napravil institucijo DN v položaj nezmožnosti, ko koleba med možnostima ali naj se nasloni na en ali na drugi tip držav. Neodločnost in nezmožnost te ustanove smo imeli priliko opazovati pri italijansko-abisinskem sporu, in jo lahko opazujemo sedaj pri japonsko-kitajskem sporu. ko baš za stoto zasedanje DN grme topovi. Kajti kakor v Evropi, tako je tudi v Aziji prav ta slučaj primer rivalitete med takozvanim tipom fašistične Japonske in neurejeno kitajsko državo. Napredek tehnike in porast števila prebivalcev sili Japonsko v ofenzivo. Iskati mora novih zemlji za naselitev svojih ljudi in novih virov za sirovine, da zadovolji svojo industrijo.

V takem mednarodnem položaju je stališče malih držav zlasti težko, ker ne morejo iskati
(Konec na 2. strani spodaj)

Delo mladinskega odseka strelske družine

V začetku letošnjega šolskega leta je bil ustanovljen Mladinski odsek Strelske družine v Ljubljani. Glavni cilji tega odseka naj bi bili: nuditi dijakom srednješolskega stopnja možnost streljanja z vsemi vrstami ročnega orožja in krepiti med njimi nacionalno zavest!

Že takoj ob ustanovitvi je odsek beležil precejšnje število članstva, ki se je do danes zelo pomnožilo.

Poleg strelskih vaj, ki so ob četrtkih v salonu restavracije »Pri Levu«, si je MO nadel nalogo, da deluje med svojimi člani tudi na kulturnem polju.

Dosedanje delo v tej smeri je približno to-le: Ob smrti T. G. Masaryka, prezidenta bratske ČSR, se je v krogu te mladine vršila komemoracija, na kateri je govoril o življenju tega velikega duha g. dr. Krivic.

Na obletnico smrti blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja je MO priredil v majhni dvorani palače »Grafike« komemoracijo, o kateri smo v našem listu že poročali.

Takoj naslednjo soboto dne 16. oktobra 1937 je sekcija pričela z rednimi predavanji. Uvodno predavanje je imel br. Arko z naslovom: »Nacionalizem«, v katerem je s kratkimi in učinkovitimi besedami svojim sobratom in sosestram orisal, kaj je pravi nacionalizem in kakšen mora biti naš — jugoslovanski.

Po tem uvodu so se predavanja vršila vsakih štirinajst dni.

30. oktobra je sr. Dobrilova podala pred precej velikim številom poslušalcev pestro zgodovino našega mesta — Ljubljane.

Rapalske pogodbe se je spomnila sr. Robida s svojim predavanjem »Naši bratje pod Italijo«, s čimer je vse prisotne opozorila, da se razprostira naše etnografsko ozemlje precej daleč preko zapadne meje Jugoslavije in da prebiva tam nad pol milijona Slovencev in Hrvatov, ki še ne vedo, kaj je svobodna domovina.

Da je M. O. S. D. zmožen še tolikšne prireditve, je pokazal na narodni praznik 1. decembra: pred nabito polno dvorano Narodnega doma je priredil spominsko svečanost. Ne bomo tu obnavljali pestrega sporeda in hvalili njegove vrednosti; omenili bomo le, da so se te akademije udeležili najvidnejši predstavniki naše vojske z generaloma g. Tonicem in g. Dodičem na čelu, kakor tudi lepo število vzgojiteljev naše mladine.

Nekaj dni za tem, na Miklavževu, so mladi strelci priredili zabavni popoldan. Prijetno in zabavno je bilo na tej prireditvi. Miklavž pa je najpotrebnejše člane obdaroval z obleko, čevlji, šolskimi potrebščinami in nekatere tudi z denarjem.

Znani soavtor nacionalnega vledela »Prostovoljci, kladivarji Jugoslavije« br. Pavlin Rajko

NAŠI POGLEDI NA DOGODKE V SVETU

(Nadaljevanje s 1. strani)

pomoči tam, kjer bi jo lahko najprej pričakovali to je pri ustanovah za čuvanje mednarodnega miru. Ker ga ne najdemo tu, ga morajo iskati pri državah iste plemenske pripadnosti ali pa pri državah, ki imajo recipročne gospodarske možnosti.

DN sedaj pač ne more dajati nikakih garancij za varnost in miren razvoj malih držav. Edina odpomoč proti tej nemoči bi bila pravilna politika te važne ustanove, ki bi obstajala v tem, da se drži smernic, ki so ji bile načrtane ob ustanovitvi.

je strelcem govoril o življenju pred vojno, o prostovoljcih, o vstajih in o rojstvu velike Jugoslavije.

Prvo predavanje po božičnih počitnicah je imel znova br. Arko. Govoril je o liberalizmu. Iz njegovih besed so prisotni doumeli marsikaj, kar jim je bilo do tega dne skrito ali vsaj prav malo znano iz šolskih knjig. Vsi poslušalci so govornika z velikim zanimanjem poslušali in posebno bolj odrasli si takšnih predavanj še in še želijo.

Precejšnje zanimanje je vzbudilo zadnje predavanje. Med mladino je stopil predstavnik naše vojske g. kap. Ilija Deretić. G. kapetan si je izbral referat iz svoje stroke: Uporaba orožja od vsega začetka do danes. Predavatelj je posegel daleč v zgodovino, ko je bil še človek človeku volk. Omenil je prazgodovino, ko se je moral na pol živalski človek boriti z zvermi, ki so večje in daleko močnejše kot je sam.

Tedaj se je pokazal človekov duh in bistroumnost. Z malo razuma je premagal silno moč živali. Predavatelj je za ponazoritev razmerja med pametjo in močjo vzel svetopisemski lik Davida in Goljata. Po teh uvodnih besedah je počasi, preko srednjega veka in njegovih viteških dob, prešel na sedanost. Po srednjeveških helesbarah, rapirjih, sabljah, buzdovanih in sekirah, za katere je rabil primere iz srbske narodne pesmi, je g. kapetan prišel do strelnega orožja. Kot dovršen strokovnjak je mladini razložil njegov po-

stanek: kako priprosti in nevarni so bili pihalniki in kresilniki. Nato je dolgo postal pri moderni, posebno pri 7 mm srbski puški. Poslušalci se kar niso mogli načuditi številkam, ki jih je g. predavatelj navajal, ko je govoril o sili naboja, o temperaturi pri vnetanju eksplozivnih snovi, o velikanskem pritisku, o odpornosti cevi in o moči proboja. Na koncu predavanja je g. kapetan Deretić pozval mlade poslušalce, naj kljub materialistični in morilnega orožja polni dobi, ostanejo viteški in naj bodo vsaj po duhu slični junakom iz srednjega veka. Prisotni se predavatelju kar niso mogli zahvaliti. Upajmo, da bodo predstavniki naše vojske še kdaj obiskali krog MOSD in mu pri tem nudili vsaj trohico svojega velikega znanja.

To je bilo zadnje predavanje. Za naslednji mesec (prva in tretja sobota) sta najavljeni dve predavanji. Poljuden oris današnjega življenja: »V kraljestvu mode« (Savnik) za prvo soboto in predavanje ruskega emigranta Barskega o »Vzrokih padca caristične Rusije«. Prepričani smo, da bosta obe februarjski predavanji zadovoljili poslušalce v isti meri kot so jih dosedanja.

Na kratko smo delo Mladinskega odseka Strelske družine očrtali; veliko je še drugega, kar danes radi pomanjkanja prostora ne moremo objaviti. Če omenimo le še velikonočno potovanje na Oplenac in v Beograd, o čemer prinaša naš list poročilo in osnutek na drugi strani, bi bil naš današnji članek o delu naše nacionalne mladine končan.

Obljubljamo pa čitateljem, da jim bomo dali še večkrat kaj slišati o Mladinskem odseku.

M. O. S. D. roma na Oplenac

Že v prejšnji številki je bilo objavljeno, da pripravlja Mladinski odsek Strelske družine v Ljubljani poklonitveno potovanje na grob blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja.

Z velikim veseljem moramo pozdraviti to zamisel naše nacionalne omladine, ki hoče poromati na Oplenac, da tam izreče prisego svoje miselnosti.

Poleg moralne, ima to potovanje tudi svojo poučno osnovo. Saj si bodo mladi strelci ogledali tudi Beograd, vse njegove zanimivosti in lepote.

Kot smo izvedeli, bodo udeleženci odpotovali z brzovlakom iz Ljubljane v sredo 13. aprila zvečer. Iz Mladenovca pa z avtobusi na Oplenac, kjer se bodo poklonili manom velikega pokojnika in si ogledali zadužbino. Zvečer se vrnejo

v Beograd, kjer bodo prespali. Naslednji dan je ves posvečen prestolnici. Ljubljanski mladi strelci se bodo ta dan najbrže sešli s svojimi beograjskimi tovariši. Ponoči istega dne pa bodo odpotovali v Ljubljano, kamor bodo prispeli v soboto 16. aprila zjutraj.

Vkljub veliki obsežnosti potovanja, udobnosti, dobri hrani in prenočišču, so stroški, ki jih mora nositi posameznik, prav malenkostni. Do podrobnosti cena še ni popolnoma določena, vendar pa upajo prireditelji, da se bo gibala med 100 in 120 din.

Potovanje bo pod vodstvom starejših članov strelske družine, zdravnika in nekaterih starejših dam za vodstvo deklet.

Pohitite s prijavi, kajti rok poteče v soboto 5. februarja t. l.

SVETI SAVA

Naši pravoslavni bratje Srbi so praznovali 27. januarja velik praznik, praznik obletnice svojega največjega preporoditelja in buditelja, pa tudi svojega največjega svetnika sv. Save.

Sv. Sava se je rodil kot sin velikega kralja Stefana Nemanje. Bil je princ, ki mu je po tedanjem običaju pripadala ena izmed srbskih kneževin. Toda življenje na dvoru mu ni prijalo, vleklo ga je v samoto. Pomaknil se je za zidove tihega manastira na gori Atos, kjer je postal menih. V tihi samoti svete gore se je pripravljaj na svoje delo, ki ga je nastopil z vrtnitvijo v srbsko državo. Žarišče narodnega preporoda in kulture je bila v srednjeveški Srbiji cerkev in to cerkev je sv. Sava osamosvojil, ji dal pravo narodno podlago, ustvaril je srbsko pravoslavno

cerkev. Toda njegovo delo se ni omejilo le na cerkvene reforme, deloval je na narodno-kulturnem polju, na polju prosvete in narodne obrambe. Dal je temelje delu in začrtal pot, po kateri se je vršilo vse narodno-obrambno delo, v težki dobi srbskega suženjstva pod Turki. To narodno-obrambno delo je vršila srbska duhovščina, ki jo je sv. Sava osvobodil in privedel izpod grško-bizantinskega varuštva. Duhovščino in cerkev je postavil na narodne temelje, ker le tako je mogel ustvariti to, kar je želel — narodno cerkev.

Sv. Sava ni le velik cerkveni delavec, ampak tudi kulturni, politični in narodnoobrambni prvobornik in prosvetitelj ter propovednik slovanske vzajemnosti in kot takemu mu dolgujemo čast in zahvalo vsi južni Slovani.

Slovenska Kočevska

V borbi za našo kri.

Hej Slovenci, kje so naše meje?
Hej Slovenci, kje je naša kri?

Ta pesem mi je prišla na misel ob spominu na naše tako pereče slovensko vprašanje: kje in koliko je naše krvi na slovenskem Kočevskem.

Ko smo v dosedanjih člankih v splošnem očrtali v grobih potezah nekatera vprašanja, tičoča se v glavnem kulturnih prilik slovenske Kočevske, ste iz njih lahko sami razvideli, v kakšnih težkih prilikah živi tod — to je na naši zemlji — v dvajsetem letu svobode naš potujoči slovenski rod. Mnogo vzrokov smo že omenili, ki so in še vedno vplivajo, da se naš trpečni in poniževani rod ne more dvigniti navzgor k luči, svobodi, soncu. Saj še marsikje ječi v duhovnih ter življenjskih sponah suženjstva, odvisen od nemškega — reci nemškutarskega — gospodarja, kapitala in industrije. Znan je pač rek: Kdor reže in daje kruh, ta je gospodar in vladar! Tega reka se pač zelo, zelo zavedajo naši krvni sovražniki — a mi, zlasti naši odločujoči i gospodarski i kulturni krogi ostajajo ponajveč desinteresirani ob strani. Naj tudi te svoje današnje vrstice, ki so izliv in krik našega trpečnega rodu slovenske Kočevske, ne ostanejo le glas v nebo vpijočega v puščavi, temveč vsaj zganejo naše odločujoče, da se ob dvanajsti uri zbude iz svoje apatičnosti ter pristopijo h končni rešitvi vprašanja naše slovenske Kočevske, v vsem njenem obširnem kompleksu.

Pristopiti pa je treba k rešitvi dobro pripravljen in poučen o težkih prilikah našega človeka na Kočevskem, potem je pričakovati res uspeha. Koliko malo, malo pa je še poznana naša Kočevska ledina prav na merodajnih mestih v javnosti in nekaterih tudi političnih krogih nam kaže prav grobo naslednji primer: V nekem večjem kraju Kočevske (v njenem zaledju) je bil ustanovni občni zbor neke »nepolitične« slovenske organizacije, ki ga je posetil tudi neki njen zelo vpliven gospod, bivši narodni poslanec, ki se je na zaprepačenje zborovalcev — samih Slovencev silno začudil dejstvu, da žive tod še Nemci, odnosno nemškutarji. Mislil je, da žive le Slovenci, ki imajo vse one pravice, kot njih rojaki onkraj Rine. Končno pa je zborovalcem predlagal, da povabijo v to slovensko organizacijo tudi Nemce... Mislil, da je vsak komentar o tem nepotreben. Le toliko naj dodam mimogrede, da je bil uspeh njegovih razlaganj enak ničli... In to le, ker gospodje, ki prihajajo na Kočevsko ne poznajo točno prilik. Povdarjam znova: prilike v tej naši kočevski pokrajini so bistveno drugačne kot one onkraj Ribnice.

Ti, jugoslovenska omladina, tebi so naslovljene zato vse te vrstice in tudi na tebi bo ona prva naloga načeti z ljubeznijo vsa vprašanja slovenske Kočevske. In vam polagam na srca tudi današnja razmišljanja. V nekem stanovskem slovenskem listu opisuje neki narodnoobrambni delavec učitelja — Slovenca, ki je moral priti — pregnan od usode v Kočevske hribe — pokoriti se za svoje »grehe« in tako je v šoli pri pouku naletel na težke, skoraj nepremagljive ovire. Našel je nemški duh v slovenski nemško mešani krvi. Sam se ta naš učitelj izprašuje ob globljem pregledu v duše in srca te njegove mladine: Kje je naša kri, katera je nemška, katera je naša? Ali jo moram ločiti?

Tudi nam se danes usiljujejo ta pravkar citirana vprašanja.

Zgodovinski razvoj Kočevske, zvezan z življenjskimi prilikami naseljenih nemškokočevskih upornih kmetov na našem po slovenskem rodu naseljenem svetu, nam še ne daje one zunanje in prave ter resnične slike, ki se izraža v današnjih ter pol- in preteklih časih naše Kočevske.

Zunanji vplivi nemškega gospodstva so ustvarili na Kočevskem nemški primat in gospodstvo nad našim naseljenim in kasneje doseljenim rodom, ki je pod najrazličnejšimi vplivi moral kloniti pod udarcem in močjo svojega gospodarja - Nemca ter po sili razmer (Nemška šola, nemška cerkev, nemška oblast, nemški kapital, industrija) se utapljal v nemškem duhu, kulturi in jeziku.

In da je bilo tako stanje do leta osemnajstega je razumljivo in opravičljivo, a da so se te žalostne prilike nadaljevale še v skoro dvajsetletni dobi naše svobode, je to greh onih, ki so vprašanje naše Kočevske smatrali le za svojo politično strankarsko domeno. Naš rod pa je tonil v pričo naše oblasti in postajal odpadnik, renegat... Žalostna je bila zato ugotovitev v nekem slovenskem dnevniku, da edina narodna manjšina na svetu, ki napreduje in se razširja, je nemška manjšina na Kočevskem.

Pojdimo v duhu malo po naši kočevski deželici! Stopimo v trgovino, gostilno, v hišo mo-

J. Š.

Naši rojaki

Izguba Primorske

Ko je italijanska vlada zasedla obljubljeni kraji, so se začeli za tam bivajoče Jugoslovence hudi časi. Edino upanje jim je bila zmaga Wilsona na pariški mirovni konferenci. Naša delegacija — Pašić, Trumbić, Žolger — je imela z Italijani hud boj, kajti italijanska delegacija se je trdovratno držala londonskega pakta in segala že tudi po Reki. Naši so predlagali za razsodnika Wilsona in zahtevali za vse sporno ozemlje plebiscit. Wilson se je postavil na stran Jugoslovencev in izjavil, da londonskega pakta ne prizna, ker je bil sklenjen le v varstvo Italijanov pred Avstro-Ogrsko, katere pa sedaj ni več. Dejal je, da mora Dalmacija in Reka dobiti Jugoslavijo, dočim dobi Italija Trst in Istro, kar ji po narodnem pravu gre. Radi tega se je Italija še istega dne vrnila užaljena domov v Rim. Ker se je pa konferenca vršila vseeno tudi brez njih, so se kmalu vrnili. Kot maščevanje pa je pesnik d'Anunzio skrivaj, podprt od italijanske vlade, s svojimi prostovoljci zasedel Reko.

V decembru istega leta pa so skupno Francozi, Angleži in Američani predlagali Italiji za mejo Wilsonovo črto, ki je potekala po sedanji jugoslovensko-italijanski meji do Črne prsti, od tod pa po bivši kranjski deželni meji do Hrušice, potem pa preko Šije in Učke do morja. Kar je bilo kranjske dežele, pripade Jugoslaviji, na južnem delu pa se osnuje svobodna država Reka pod nadzorstvom Društva narodov. Obenem pa bi morala dati naša država Zadru široko avtonomijo, Italiji pa neke otoke, med njimi Vis ter ji dovoliti zasedbo Valone in protektorata nad Albanijo. Razumljivo je, da takega predloga naša država ni mogla sprejeti, Italiji pa je bilo še

gočnjaka ali siromaka, v cerkev ali celo v občinsko pisarno, seveda tudi v šolo! Povsod vam udari na uho blažena kočevščina. Človek bi mislil, da živi kje v kaki tuji državi, le tu in tam te vzdrami kak slovesni slovenski pozdrav. Slovenska pesem, slovenska beseda...

Tako je bilo do nedavna. Danes se v tem že marsikaj in marsikje obrača na bolje.

Pa boste vprašali: a kje je vendar naša kri, če je Kočevska res vsa naša in samo naša? Je ni — bi dejali, ako bi prišli pogledat in šli nazaj, odkoder ste. Mi pa pravimo: naša kri je tu doma in pričenja žiti in ogreva zasužnjena in okamenela srca našega rodu, ki do nedavna še ni smel javno pokazati, da je naš slovenski gospodar na svoji zemlji. Naša naselja, ki so še do nedavna kazala izključno nemško-kočevsko lice, izpreminjajo in dobivajo naš obraz. Naša beseda, naši pozdravi, naša pesem v šoli in cerkvi, vse to so znaki nove, lepše dobe, ki prihaja naši Kočevski. In naša kri? Zavalovila je v srce naših rojakov, ki so se otreli suženjstva in spoznali, da so Slovenci del vladajočega, državnega — jugoslovenskega naroda.

—ar

(Dalje)

to premalo. Ker smo se mi temu protivili in ker bi se stvar predolgo vlekla, so se Francozi in Angleži sporazumeli z Italijo — saj Jugoslavija je komaj rojeno dete — ter nam stavili v začetku januarja drug predlog, ki je bil različen od prvega le toliko, da postaneta Reka in Zader samostojni državi pod vodstvom DN, nam ostane ozemlje vzhodno od železnice Postojna-Reka, Lošinj, Cres, Vis in Pelagružo dobi Italija, vsi otoki morajo biti brez vojakov in v Jugoslaviji živeči Italijani smejo optirati za italijansko državljanstvo. Tudi tega predloga Jugoslavija ni mogla sprejeti. Radi tega nam je vrhovni svet zaveznikov stavil 20. januarja ultimat, s katerim nam je storil veliko krivico (toda bila je žal pre zgodaj pozabljena), da se bo izvedel londonski pakt, če v štirih dneh ne sprejmemo predloga. Na to so naši odgovorili, da smatrajo predlog za prijateljski, ne pa za grožnjo. Toda pozneje smo zašli še v težji položaj. Naslednjega meseca se je oglašil še enkrat Wilson. Grajal je zaveznike, da so stavili Jugoslaviji nov predlog in še celo ultimat. Sedaj pa so se začeli Francozi in Angleži pripravljati z Ameriko — na ultimat pa se je popolnoma pozabilo. Italija je uvidela, da tako ne gre, zato se je začela kar naravnost pogajati z Jugoslovenci. Tako so se vršila pogajanja v Londonu in Parizu, dokler ni bila končno podpisana 12. novembra 1920 v Rapallu v Italiji pogodba, po kateri je dobila Italija vso današnjo Primorsko z otoki Cres, Lošinj in Pelagružo, s katerima obvlada sredino Jadrana, Valono, s katero obvlada vhod v Jadran in Zader, s katerim ima oporišče celo v naši državi. Le mesto Reka je postala samostojna država, toda ni se dolgo veselila svoje samostojnosti. Že leta 1924. smo jo morali priznati Italiji, zato pa smo dobili na Sušaku Delto in luko Baroš.

Italija, kot preobljubljena dežela, brez sirovin, je gledala, da si pridobi čim več ozemlja in kot sila 40 milijonov je lahko v pričo zaveznikov tolkla s pestjo po mizi, med tem ko se je morala Jugoslavija stresti ob vsakem njenem udarcu kot sila 12 milijonov, še ne enotno organiziranih. In to še v pričo njenih velikanskih vojnih uspehov. Tako je čez danes 600.000 Jugoslovencev prišlo v Italijo, ki z žalostjo v srcu komaj čakajo dne, ko se bodo vrnili v naročje matere domovine, da latijo so bili s silo odločeni.

(Nadaljevanje sledi)

Čitateljem!

Ta številka je izšla z malo zamudo. Ker krivda ne leži na nas temveč na višjih silah, prosimo, da nam to oprostite.

TUNEL SKOZI MONTBLANC

Francoski časopisi poročajo, da se pogajanja med francosko, italijansko in švicarsko državo glede predora pod Montblancem zaključena. Načrt, da se zgradi predor, se bliža svojemu zaključku. Po mnenju strokovnjakov ni pričakovati pri gradnji nikakih posebnih težkoč. Severni vhod v tunel bo 1035 m visoko pri mestu Chamonix, izhod pa bo oddaljen 12,5 km od vhoda, 1535 m visoko pri mestecu Entrèves. Predor bo širok 8,5 m.

STEPANJE

Menda vsi veste, kaj je stepanje? To je neke vrste ples, ki obstoji v hitrem ali počasnem udarjanju s prsti in peto noge po tleh.

Ali je stepanje še moderno, bi radi vedeli? Saj danes se vsaka stvar tako hitro pozabi! Da, stepanje je še moderno in še vedno prav elegantno.

V Ameriki je dovršeno stepanje nekaj, kar si želi znati vsak človek, naj bo mlad ali star. Vsakdo, ki zna to umetnost, je v vsaki družbi dobrodošel. Ko je zabava na višku, se plesalec postavi na sredo sobe ali dvorane, jazz zaigra divjo, hitro melodijo in on začne na največje veselje in užitek prisotnih s svojim stepanjem.

Step hočejo znati vsi. Pa ne samo odrasli! V Ameriki je že danes ogromno otrok, od 2—3 leta starosti dalje, ki prav dobro stepajo. Nedavno smo imeli priliko videti v Ljubljani kratek film, ki nam je kazal spretnosti holywoodskih otrok. Ta drobiž je steval naravnost osupljivo dobro in s tako naravnostjo in eleganco, da smo se vsi čudili. Seveda, ali je tak način vzgoje pravilen ali ne, je drugo vprašanje. Toda eleganco v kretnju in gracijoznosti jim ne bo manjkalo!

Odkod pa je prišel step in kako to, da se je mogel tako hitro razširiti skoro po vsem kulturnem svetu?

Prišel je s črnega kontinenta, o tem ne more biti dvoma. V Ameriki se je seveda najprej udomačil. Sprva so ga plesali samo v zakotnih kabareti, a si je kmalu utrl pot v velika zabavišča, vpeljali so ga v velike revije, ki so v Ameriki tako v časteh. Ko je newyorški Broadway priznal step, mu je bila odprta pot po svetu.

Naza! Naza! Naza!

(Roman iz kanadskih lovišč.)

Indijanec ni niti najmanj okleval. Iz prijetnega vodnika se je naenkrat izpremenil v neprijaznega, sovražnega divjaka. Ponujeno meso je odklonil, pokazal na jug in pogledal lovca, kot da bi jima hotel ukazati, naj mu sledita. Moža sta zmajala z glavo. Divjak se je jezno udaril po prsih, pokazal v belo daljavo severa in zanosno zaklical: »Naza! Naza! Naza!«

Potem je skočil na svoje sani, udaril po psih, da so pričeli teči in ne da bi se ozrl izginil za gričem.

Dolgo sta sedela lovca molče na svojih saneh. Končno je Rea stresel svojo kuštravo glavo in zatulil: »Ho! Ho! Ho! Ho! Jackoway brez lesa! Jackoway brez lesa.«

Naslednje jutro je našel Jones na severni strani tabora široko sled, v kateri je bilo polno malih odtisov. Hitro je stekel nazaj po Reo in pse. To noč so šli mimo bizoni v velikem številu in Rea in Jones nista sledila niti kako miljo delač, ko sta že zagledala vso čredo. Takoj, ko so jih napadli psi, so napravili bizoni fronto proti sovražniku.

»Teleta Teleta! Teleta!« je klical Jones.

»Stoj! To je velika čreda in se bo borila.«

Na srečo se je čreda razdelila na več grup in eden od teh delov, preganjan od psov, je tekkel po griču navzdol in zašel v zagato med grmovjem. Ko sta lovca to zagledala, sta takoj prihitela in zagledala tri velike samice in petero prestra-

šenih malih telet, ki so se umikala lajajočim, razdraženim psom.

Za Jonesa, ki je imel toliko izkušenj, je bila pač malenkost, ujeti male živalice. Odrasle samice so se borile s psi in so pozabile svoje mladice. Jones je z lasom potegnil mladice enega za drugim k sebi in jim povezal noge. Ko je končal svoje delo, je to naznanil svetu z zmagonosnim indijanskim krikom.

»Imamo jih,« je rjovel Rea. »In sedaj pride najtežje: kako jih homo spravili domov!«

Na nobeno žival, ki jo je Jones kedaj ujel, ni bil še tako ponosen kot na male bizonce. Da, tako strastna je bila ta njegova želja, da je v njeni izpolnitvi videl tudi izpolnitev svoje življenjske naloge. Bil je srečen. Še nikoli ni bil tako vesel, kot zvečer, ko so začeli ujeti bizoni brskati po snegu in si iskati mahu, ki je tvoril njihovo hrano. Našli so mahu vse polno, kar je vzelo Jonesu mnogo skrbi za njihovo prehrano z ramen.

»Poglejte to, Rea! Poglejte vendar to, Rea!« je neprestano ponavljal. »Sami si iščejo hrane.«

Orjak je z nenavadnim smehljajem gledal, kako se je Jones igral z živalicami. Bile so približno pet in sedemdeset centimetrov visoke in so sličile dolgoglakim ovcom. Ušes in rogov se še ni dalo ugotoviti in njihova dlaka je bila še mnogo svetlejša kot pri odraslih živalih.

»Nič se ne boje ljudi,« je dejal Jones, ki je vse svoje življenje posvetil proučevanju živali. »Toda psov se boje.«

Ko sta se pripravljala na pot na jug, sta male ujetnike privezala na sani. Zato sta morala žrtvo-

Kopel v snegu

Ni dolgo trajalo, pa je bil že v Angliji, nato v Franciji in kmalu po vsej Evropi.

Pri nas ga seveda še ne znamo. Da se ga naučiš, rabiš v prvi vrsti dobrega učitelja, ki seveda drago stane. V ostalem pa stepanje tudi ni toliko važno, da bi človek razmetaval denar radi njega, kajti so še druge stvari na svetu, ki so pač bolj potrebne...

VSAK ŠESTDESETI ČLOVEK NA SVETU
IMA DANES TELEFON

Po ugotovitvah mednarodnega poštnega urada, je danes na svetu 34,6 milijonov telefonskih aparatov. Če preračunamo to na vse ljudi na svetu, pridemo do zaključka, da ima vsak šestdeseti človek svoj aparat. To je vsekako veliko število, če pomislimo na veliko število popolnoma neciviliziranih narodov v Afriki in drugod. Azija ima na primer, kljub ogromnemu številu prebivalcev samo cca. en milijon aparatov. Evropa

ima skoro desetkratno število. Največ aparatov ima pač Amerika, namreč več kot 20 milijonov. Ker pridejo tu v poštev pač samo USA, ima tam vsak šesti človek svoj aparat.

NA SLEDI GROBA
ALEKSANDRA VELIKEGA

Howard Carter, eden od redkih preživelih članov ekspedicije, ki je raziskovala Tutankamnov grob, si je vtepel v glavo, da mora najti grob Aleksandra Velikega. Ker je zelo malo podatkov, ki bi kazali, kjer se ta grob nahaja, na razpolago, bo ekspedicija pač zelo draga. Še Carter sam ne ve, kdo mu jo bo financiral. Podporo države bo dobil le, če bo predložil natančno mesto, kje je grob. Znanstvenik pa upa, da bo z ozirom na slavo, ki si jo je pridobil z odkritjem Tutankamnovega groba, dobil podporo od različnih privatnikov, ki jih v velikih zapadnih državah nikoli ne manjka. Pri svoji odpravi v Egipt

vati nekaj mesa in lesa. Rea je resno majal s svojo veliko glavo.

Prešlo je mnogo dni hitre vožnje po zledenem snegu, ki so jo prekinjale le kratke urice, ko sta počivala in dremala, preden sta se zavedla, da sta zašla. Meso, ki sta ga imela s seboj, jima je že vse pošlo. In od lesa so ostali le še majhni kosčki.

»Kaj, če bi zaklala eno od telet in skuhalo meso, dokler imava še kaj lesa?« je predlagal Rea.

Jones se je temu odločno uprl. »Raje poginem od lakote,« je dejal.

Lačni velikan ni rekel nobene besede več.

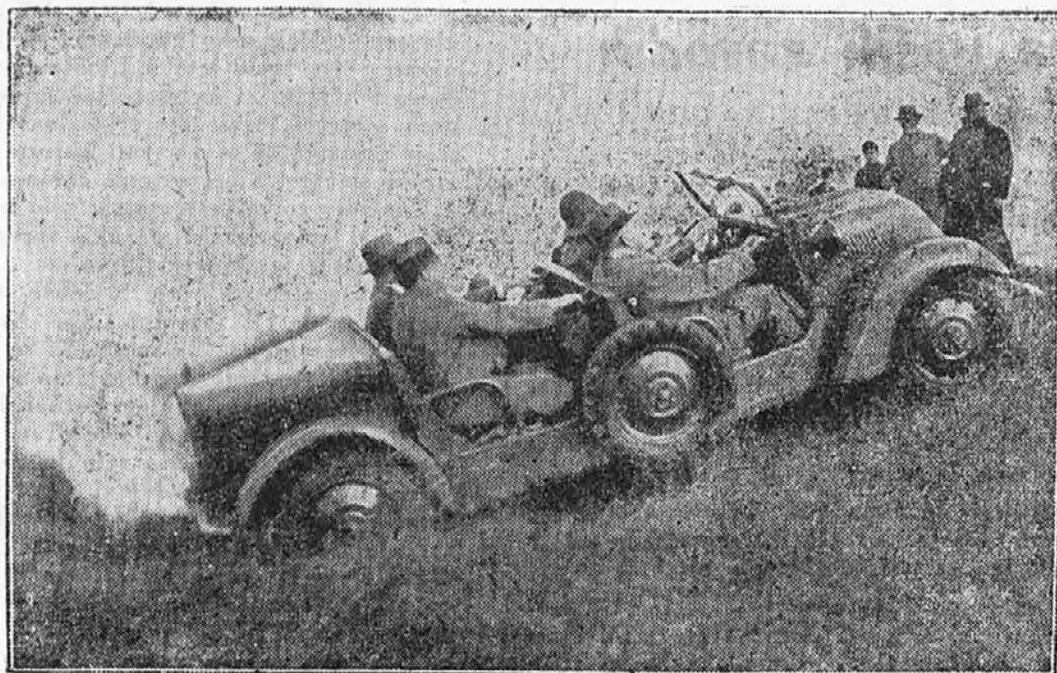
Potovala sta v jugozapadni smeri. Okoli njih se je razprostirala bela puščava Arktide. Niti skale, niti grma ni bilo, ki bi jima bil dobrodošel kažipot. Čudovita dežela mraza, bela marmornata puščava, neskončnost bleščečega molka!

Pričelo je snežiti, da je psom drselo. Sneg je zagnil sonce, ki jima je bil edina točka, po kateri sta se lahko orijentirala. Ustavila sta, da bi pričakala lepšega vremena. V čaju namočen prepečenec je tvoril njuno hrano. Zjutraj je Rea zlezal iz šotora. Prenehalo je snežiti. Toda kje so ostali psi? Prestrašen jih je poklical. Mali, beli grički, raztreseni sem in tja okoli šotora so oživel, se stresali in pričeli lajati. Snežna plast je bila njihova odeja.

Rea je svoj stavek: »Jackoway brez lesa«, zamenjal z vprašanjem: »Kje so volkovi?«

»Zašli,« je odvrnil Jones votlo.

Proti večeru tega dne, ko sta zopet nastopila svojo pot, sta z nekega griča zagledala zopet gozd »malih palic«. To ju je zelo razveselilo, saj je

Najnovejši tip tovarnega avtomobila

je dobil podporo 50.000 do 60.000 funtov, kar je precej velika vsota. Že sam transport najdenih stvari je takrat stal 44.000 funtov. Sedaj bo pa stvar še precej dražja.

Carter je mnenja, da leži Aleksander v bližini Aleksandrije, mesta, ki ga je sam ustanovil. To si je Aleksander sam želel pred svojo smrtjo. Pokrajina, ki prihaja tu v poštev, leži danes precej višje, kot včasih, ko je vladal Aleksander. Tudi je danes zelo zazidana, kar bo otežkočilo raziskovanje. Carter misli, da bo moral kopati rov globoko pod hišami. Letos upa, da bo našel grobnico Ptolemejev, kar mu bo pomagalo dalje.

BOJ PROTI KUGI IN KOLERI

Kuga je iz Evrope sicer praktično že izginila, toda v deželah na vzhodu, kjer je ta bolezen doma, terja še vedno na tisoče in tisoče žrtev. Pred nekaj leti je ljudska zveza v Singaporeu ustanovila svojo lastno pisarno, katere glavna naloga je pobijanje kolere in kuge. Nedavno je

izšlo poročilo tega zavoda iz katerega lahko povzamemo, da tudi v Indiji ti dve strašni bolezni stalno pojema. V zadnjih desetih letih je padlo število slučajev za cca. 12 %. Kolera razsaja še vedno precej v Burmi, Siamu in mestu Kalcuti, med tem ko imata Kitajska in Malaka že dosti manj smrtnih slučajev.

31. XII. 1937 v šoli

Zunaj pritiska mrz in burja brije. V razred stopi mala gospodična. V rokah drži šolsko kroniko. Tridesetega in ena in tridesetega bo pouk. Moramo se pač zadovoljiti.

Dne 31. XII. 1937. Ura je osem. Od tridesetih jih manjka samo devet. Je pač huda zima. Klopi

bilo tu dovolj lesa za kurivo. Postavila sta si šotor.

»Še štiri prepečence imava in čaja za dve porčiji,« je dejal Rea. »Po mojem računu sva od Velikega Suženjskega jezera oddaljena še kakih 400 milj. Kje so volkovi?«

V tem trenutku je prinesel nočni veter skozi gozd zateglo neprijetno tuljenje. Teleta so se začela nemirno premikati, psi so dvignili smrčke. Rea se je naslonil na drevo in zaklical: »Ho! Ho!« in nič drugega. Zopet je pretrgal tišino oni divji glas, iz katerega je zvenel glad severa. »V eni minuti imamo gručo volkov na vratu,« je dodal Rea. Kmalu na to sta slišala hitro teptanje malih nog na trdem snegu, ki se je bližalo. Rea je skočil pokoncu in pograbil puško. Bele volčje postave so se premikale med drevjem, a so si upale kmalu bliže in skakale nedaleč od šotora po snegu.

»Ho! Ho!« je kričal Rea. »Tu imate zelene oči. Pekel sam ni nič proti tem belim hudičem. Spravite teleta v šotor in bodite pripravljeni, da izpustite pse, kajti morali se bodo boriti.« Dvignil je puško k ramenu in pričel streljati na belega sovražnika. Zateglo rjojenje je sledilo njegovim strelom.

Jones je sledil Reinemu vzgledu in tudi s svoje strani otvoril divji ogenj na volkove. Tudi na njegovo salvo so živali odgovorile s strašnim tuljenjem.

Rea se je oglašil: »Počakajte, štedite z municijo!« Psi so se trgali na svojih verigah in se hrabro postavili v bran volkovom. Lovca sta nagradila na ogenj klad in vejevja, da je plamen

svetil daleč v notranost gozda. Na zunanjem robu svetlobnega kroga so se premikale bele postave, nemirno tekajoč sem in tja.

»Ognja se bolj boje kot pa nas.«

To je bilo res. Dokler je ogenj gorel s svetlim plemenom, niso prihajali blizu. Lovca sta se lahko nekoliko oddahnila. Proti polnoči pa, ko lesa ni bilo več, so volkovi postali zopet predrzni.

»Imate še kaj patron razen onih v puški?« je vprašal Rea.

»Da, za dobro pest!«

»Dobro, potem hitro!«

Skrbno mereč je Jones izpraznil puško v sivo, premikajočo se gručo volkov. Zopet je sledil strasten, skoraj brezglasen boj. Zdravi volkovi so trkali in požirali ranjene.

»Precej neprijetne beštije, Rea. Tako prokleta tihi so.«

»Ho! Ho!« se je glasil odgovor.

Zaenkrat se je zdelo, da je napad uspešno odbit. Lovca sta naložila na ogenj še nekaj vejevja, ki ga je bilo še zelo malo. Sklenila sta, da se vlečeta in se nekoliko spočijeta; zaspata seveda nista mogla. Kako dolgo sta ležala tu, stisnjena ob teleta in prisluškujoča tihemu topotanju volkov, nista vedela. Bile so to ure ali pa samo nekoliko trenutkov. Naenkrat sta zaslišala strašno tuljenje in pasje lajanje, nato pa renčanje in pokanje kosti.

»Hitro! Pse so napadli!« je zaklical Rea.

Jones je potisnil na strel pripravljeno puško naprej, zlezal iz šotora in se zunaj vzravnal. Volk, velik kakor puma in bleščeč kot sneg, se je vrgel na njega. V trenutku, ko je Jones spro-

porinemo skupaj, stiskamo se k peči, zastonj, zebe nas. Ena od nas meni:

»No ja, saj bi se gotovo tudi gospod profesor stisnil k peči, pa ga je sram.«

Razred je navdušen.

Prvi dve uri mineta, nas pa še vedno zebe. S poukom pač danes ne bo nič. Zato sklenemo, da bomo praznovali Silvestra. Krožek »mirnih« organizira plesno šolo. Mala Tatjana, pridna Nuša in navihana Majda poiščejo svoje instrumente. Postavijo se na kateder in — evo vam orkestra.

Treba je spodobne otvoritve. Toda naša Sonja še vedno išče gospoda. Ni ga in ni. Zato se žrtvuje vedno sitna Radojka. Ples se prične. Nuša, Raša, Tatjana, Vida, Joža, vse išče same gospode, moj Bog, še celo naš »idijotski trikotnik« je oživel. Marinka si je izbrala za učitelja temnolaso Sonjo. Tudi Dragica bi šla rada plesat, ali slabih polovic manjka. Našega plesnega talenta, plavolase Nuše pa ni. Revica leži doma bolna in nas morda sliši. Saj čudno bi pač ne bilo. Naš orkester tako bobni, da zaščitnica našega razreda Vlasta meni, da se bo udril strop.

O, ne, ne bo se še. Saj se je Majdi zlomilo šele drugo ravnilo, Nuša še ni pošvedrala čevljev in Tatjana »ladle« še dobro poje.

Pavza mine. Gosp. profesor vstopi in prav nič ne slutiti, da po razredu plava duh Silvestra. Nestrpno čakamo druge pavze, kajti noge postajajo trde in dolgočasje raste na kub.

Zvoni. Sonja kriči: »Nadaljujemo!« Firbci iz sosednjih razredov nas opazujejo, a naša vratarica čuva vrata. »Saj nas itak vsi dobro poznate! Če pa bi radi videli člane orkestra, bi si morali nataktni očala, saj je v razredu toliko prahu, da se že presneto malo vidi!«

Ko Tatjana in Nuša najbolj navdušeno udarjata svoj: »San Francisco«, pridirja v razred Milena in oznani, da imajo v sosednjem razredu pouk. Vse pa smo navdušene, godba igra in ne plaši nas jadikovanje Franckino.

Po zvonjenju je čiščenje, kot res po pravem silvestrovanju.

Nato pa pouk. Pomislite! Pravi pouk.

R. J.

žil, je videl njegove žareče oči, polne zelenega ognja in začutil njegovo vročo sapo. Volk je padel k njegovim nogam in se stezal v smrtnem boju. Vitka, bela telesa, ki so tekala sem in tja, so zagnala strašen hrup proti nebu. Rea je vrgel v sredo med nje goreč kos lesa. Cvrčec je ogenj ožgal kožuhe. Rea je nato pobral drugo gorečo vejo in stekel v sredo med volkove. Vihtel jo je okoli sebe in mahal z njo po živalih. Volkovi očitno niso mogli prenašati ognja in so jo pobrali proti gozdu.

»Kakšna ogromna žival!« se je divil Jones, ko je potegnil mrtvega volka k ognju. Bila je res mogočna žival, mršava, vitka, močna z dolgoukim, svetlosivim kožuhom. Rea ga je začel takoj devati iz kože. Nadejal se je, da bo naslednje jutro našel še več kož volkov, ki sta jih ustrelila pri prvem napadu.

Čeprav so volkovi ostali v bližini tabora, se ni nobeden upal bliže. Psi so stokali in cvilili. Jihov nemir je rasel, bolj ko se je bližalo jutro. Ko je postalo svetlo, je videl Jones, da so bili nekateri strašno zmrcvarjeni. Rea je iskal mrtve volkove, vendar ni našel niti krpe kože.

Malo pozneje sta hitela lovca naprej v južni smeri. Nagnala sta pse v najhujši dir, kajti Rea je dejal, da beli gospodje ne bodo pustili njune sledi. Cel dan sta čakala na zateglo volčje tuljenje, toda nista ga pričakala.

Popoldne je visel na nebu čudovit, belozlat sij, ki ga je Rea imenoval sončnega psa. Preko slepečega snega je blestelo žarko sonce, ki se je hladno smehljalo z neba navzdol.

Šahovsko gibanje na naših zavodih

III. DRŽAVNA REALNA GIMNAZIJA V LJUBLJANI

Šahovsko življenje na našem zavodu je precej živahno. Igramo pod okriljem »Trezne mladine«. Po razredih se vrše razredni turnirji, nakar bo sledil mednarodni turnir, ki bo določil osmorico, ki bo predvidoma zastopala naš zavod na mednarodnih turnirjih. Kljub temu je bila provizorna osmorica že sestavljena, ki se je tudi mogla meriti z moštvom I. državne gimnazije. V prvem ga je porazila, drugo srečanje je ostalo neodločeno.

Z ozirom na to, da so v Savski banovini in v Beogradu turnirji v polnem teku, se je naš šahovski krožek odločil, da organizira mednarodno šolsko tekmovanje v naši banovini in s tem postavi slovenske srednješolske šahiste v isto vrsto z zagrebškimi in beograjskimi. Zato pozivamo vse šahovske krožke, ki igrajo pod katerikoli okriljem, da prijavijo svojo udeležbo in obenem izjavijo svoje mnenje o tem načrtu. Končna medmestna tekmovanja naj bi se vršila v prvih dneh velikonočnih počitnic.

Zato naj se vsak, ki čuti količkaj ljubezni do te igre in hoče doprinesiti nekaj k izvedbi tega načrta, odzove našemu pozivu, da ustvarimo, kar smo se namenili. Obrnili smo se že na nek ljubljanski klub s prošnjo, naj on prevzame izvedbo tega načrta, pa so nam dejali, da ni denarja. Mi pa o tem dvomimo in mislimo, da je potrebna samo dobra volja. Obrnili se bomo še na Slovensko šahovsko zvezo in upamo, da bo uvidela važnost tega vprašanja ter ponudila naši zamisli vso potrebno pažnjo in pomoč.

Za tekmovanje ljubljanske skupine bo odstopila prostor naša gimnazija, ki ima v ta namen svojo »Društveno sobo«.

Udeležbo prijavite na naslov: »Šahovski krožek Trezne mladine« na III. državni realni gimnaziji v Ljubljani.

—nar— VII b

★

Š I R I T E »NASŠA VOLJA«!

I. DRŽAVNA REALNA GIMNAZIJA V LJUBLJANI

Zadnje čase opažamo na naših srednješolskih zavodih razveseljivo živahno zanimanje za šah. In to na prav vseh zavodih. To nam kažejo turnirji, ki jih dijaki prirejajo pod pokroviteljstvom Ferijalnega saveza in Trezne mladine. Pred kratkim je bil na I. državni gimnaziji končan turnir, o katerem smo že poročali, ko je bil še v teku. Prvo mesto je dosegel tov. Počkar iz 8. b razreda, drugo Čobal iz 7. a, tretje Ribičič iz 8. b razreda. Turnir je bil zelo na višini in je pokazal, da so naši igralci precej močni.

Po tem turnirju je I. državna gimnazija odigrala dva meča s III. drž. gimnazijo. Prvič so naši igralci podlegli, drugič pa je bil rezultat neodločen.

Največji šahovski dogodek pa je bil brzotur-nir, ki se je vršil v lepi šahovski sobi na III. drž.

VŽIGALNIK

Vžigalnik smeš imeti šele takrat, ko imaš dovoljenje, in to dovoljenje te precej stane. Prav za prav ga imaš lahko brez dovoljenja, samo kazati ga ne smeš nikomur, predvsem pa se moraš paziti zelenih uniform. V splošnem pa je največ vžigalnikov neprijavljenih.

Neki moj znanec, ne morem se spomniti njegovega imena, je imel tudi vžigalnik, neprijavljen seveda, pa se je silno pazil. Vsako uniformo je od blizu pogledal, če ni zelena. Nekoč je stopil s ceste v vežo, da bi si tam prižgal cigareto. Komaj pa je vzel »faricajh« iz žepa, že je pristopil gospod v zeleni uniformi in ga povabil v tozadevni urad, ki je bil kar v isti veži, druga vrata levo. Pred tistimi vrati je stal gospod, bil je brez uniforme, res inteligenčen gospod, takoj je razumel položaj. Uniformirani gospod je stopil naprej, da odpre gospodu z vžigalnikom vrata. V tem pa je že stisnil gospodu brez uniforme,

gimnaziji. Zastopani so bili igralci s I. in III. gimnazije. Poljansko gimnazijo pa je zastopal močni Šiška, znani igralec Ljubljanskega šahovskega Kluba in ki je bil našim igralcem pretrd oreh. Dosegel je vse dosegljive točke. Igralcem se je poznalo, da niso vajeni hitrega tempa igre (prvih pet potez pet sekund, srednja igra deset in končnica zopet pet), zato je zelo trpela kvaliteta igre, ker so igralci marsikaj spregledali. Veliko vlogo je igrala sreča. Prvo mesto je dosegel Šiška, drugo Zavn, tretje in četrto sta si delila brata Slokana s I. drž. gimnazije. Ako pogledamo tabelo, vidimo, da mesta, ki so jih igralci dosegli, nikakor niso razdeljena po njihovi moči, razen prvega. Tako je n. pr. Počkar, ki je prvak I. drž. gimnazije, dosegel šele dvanajsto mesto. V splošnem pa je srečanje zelo dobro izpadlo in so vsi udeleženci navdušeni za ta način igre. Želeti je, da se taki in podobni turnirji še vrše, ker imajo poleg tega, da se igralci sami dosti nauče, še velik propaganden uspeh. To vidimo iz tega, da je turnir opazovalo zelo veliko število dijakov iz vseh šol.

G. P.

ki je stal pred vrati, vžigalnik. Nato je stopil v urad. Zaman so preiskovali nesrečnega gospoda od vrha do tal in od tal do vrha, vžigalnika pri njem niso našli, kako, če ga pa je imel gospod pred vrati!

Ko se je gospod vrnil iz urada, je prosil gospoda pred vrati, da mu vrne vžigalnik.

Izvolite z menoj, je slednji prosil prvega, ne da bi mu lastnino vrnil. Kmalu sta prišla do nekega urada, ki je bil prav tak kot tisti v veži. Pa tu pred vrati ni stal nihče, nazadnje bi itak ne pomagalo nič, saj je imel gospod vžigalnik v žepu in ko sta prišla v urad, so ga brez preiskovanja zašili za nekaj sto dinarjev. Kaj hočemo, ko je plačal, je šel!

Nekaj dni pozneje je srečal moj znanec gospoda izpred vrat. Sedaj je že imel zeleno uniformo.

Prva blede večerna zvezda je blestela na nebu, ko sta lovca postavila tabor ob bregu jezera. Ko je padla tema na zemljo, se je oglašil skozi jasen, tih zrak zategel klic sestranih volkov.

»Ho! Ho!« je Rea kljubovalno klical sovražniku nasproti.

Potem, ko je napravil šotor, je Jones nekaj časa hodil nemirno sem in tja, nato pa je vzel nož in hitel k malim bizonom, ki so iskali hrane pod snegom. Nato pa se je obrnil in ponudil nož Reji.

»Zakaj?« je vprašal orjak.

Jesti morava,« je odgovoril Jones, »in jaz jih ne morem zaklati. Ne morem, storite vi to.«

»Zaklati enega od naših telet?« je zarenčal Rea. »Raje naj zmrazne pekel! Jaz še dolgo nisem lačen. Razen tega nas bodo itak požrli volkovi in to skupaj s teleti.«

Nič več nista govorila. Pojedla sta svoj zadnji prepečenec. Jones je spravil teleta v šotor in se obrnil k psom. Ves dan so ga že skrbeli. Nekaj pri njih ni bilo v redu in celo sedaj, ko je hodil med njimi, so renčali in se med seboj ravšali. Jones je zapazil, da to ni navadno ravsanje, kajti nekateri psi so bili strašno plašni, drugi pa tako razdivjani, da se jih je kar ustrašil. Tedaj je pa eden od njih zavrtel oči, pena mu je stopila na gobec, skočil je pokoncu in strahovito zatulil. Nato pa je padel, tresoč se in hropeč, nazaj.

»Rea!« je zaklical Jones. »Pojdite sem! Ta pes poginja na steklini. Beli volkovi imajo steklino!«

»Prav imate,« je dejal Rea. »Nekoč sem videl psa, ki je poginil za steklino. Ponašal se je prav

tako kot tale. Toda s tem še ni vse opravljeno. Poglejte si, Jones, tele zelene oči! Ali nisem dejal, da so ti volkovi peklena družba? Vse naše pse bova morala ustreliti.«

Jones je ustrelil bolnega psa, kmalu za tem pa še tri druge, pri katerih je tudi opazil steklino. Moža sta bila v strašnem položaju. Vse pse pobiti bi pomenilo, žrtvovati življenje obeh lovcev. Vse upanje, da bosta mogla doseči svojo kočjo ob jezeru, se je sedaj popolnoma razblinilo. Če pa pse pustita živeti, se izpostavita zopet strašni nevarnosti, da ju vsi psi napadejo in ogrizejo, kar bi pa pomenilo še strašnejšo smrt.

»Rea, samo eno možnost imava,« je zaklical Jones ves bled. »Ali morete držati pse, da bi jim jaz enemu za drugim zavezal smrčke?«

Z velikim nožem med zobmi in z rokami v rokavicah je zagrabil Rea enega od psov in ga vlekel k ognju. Žival je cvilila in se upirala, Jones ji je z močno vrvjo zavezal gobec. Ko sta bila gotova s prvim, sta storila enako z vsemi drugimi psi, ki so bili očitno še zdravi. Zadnji pes, ki sta ga povezala, je pobesnel in se pognal za Jonesovo roko. Rea mu je kratkoma porinil nož med rebra. Vse mrtve pse sta zavlekla daleč ven na sneg, se vrnila k ognju, sedla in čakala na prihod volkov.

Kmalu nato, ko je bilo že čisto temno, sta jih pričakala. Žalosten tožec glas, divji in strahoten se je razlegal v noč. Nato pa je sledila dolge ure smrtna tišina.

»Ležite malo in se odpočijte, ko pridejo, vas bom že prebudil,« je dejal Rea.

Takoj, ko se je Jones vlegel, je že zaspal. Bilo je že jutro, ko se je prebudil in videl veliko, temno postavo Reino, ki je sedela ob ognju.

»Kaj je bilo, zakaj me niste prebudili?«

»Volkovi so se zanimali samo za naše mrtve pse in mislim, da so jih požrli do zadnje dlake.«

V tem trenutku je Jones zagledal nedaleč od tabora volka, ki se je plazil iz grmovja. Dvignil je puško in ustrelil na žival. Volk je stekel na treh nogah in izginil za grmovjem. Jones je hitel za njim in ko je dosegel vrh malega griča, je volka zopet zagledal. Stal je kakih sto korakov oddaljen v mali kotanji. Ko je Jonesova puška drugič počila, se je brez glasu zgrudil. Jones je stekel k njemu in ga zavlekel v tabor. Rea je začel dajati žival iz kože, nenadoma pa je zaklical:

»Saj mu manjka zadnja noga!«

»Čudno. Še prej sem videl, da mu je visela na koži, ko je stekel za grmovje. Bom pogledal.

Sledil je krvavim madežem v snegu, do mesta, kjer je volk padel. Noge ni mogel nikjer najti.

»Niste nič našli?«

»Ne, in to se mi zdi zelo čudno. Sneg je vendar zelo trd in noga se ni mogla vgrezniti.«

»No, volk je nogo enostavno sam požrl, to je vse,« je odvrnil Rea. »Poglejte tu sledove zob!«

Res, volk je moral biti pač zelo lačen, da se je lotil svoje lastne noge. Že sam vonj po krvi ga je pripravil do tega.

(Konec prihodnjic)

Vekoslav Bučar:

Skozi bratsko Bolgarijo

(Nadaljevanje)

V Bolgarija cigarete niso monopol. Zato jih dobiš v najrazličnejših okusnih škatljicah po dvajset ali sto komadov pod različnimi imeni, kakor Buket, Tomasjan, Baučer, Stara planina itd. Škatljica z dvajset prvovrstnimi cigaretami stane osem levov, t. j. tri in pol dinarja. Maslo slabše se dobijo po šest in pet levov, ista količina luksuznih cigaret pa stane deset do dvajset levov. Izdelujejo jih zasebne tovarne, država samo določa enotno prodajno ceno in pobira napram nizkim cenam izredno visoko trošarino. Na škatljico z dvajsetimi cigaretami, ki stane v prodaji deset levov, plača tovarnar sedem in pol leva davka. Na ta način dobi država blizu sedem milijonov levov, kar znaša okrog dvanajst odstotkov celokupnih državnih dohodkov. Tobačni davek predstavlja najvišjo postavko med bolgarskimi državnimi dohodki. Baje bi se državni dohodek od tobaka znatno zmanjšal, če bi država tobak monopolizirala in izdelovala cigarete v lastni režiji. Od izvoznih cigaret država ne pobira tako visokega davka, zato se na mejah prodajajo za polovično ceno. Cigaretne tobak se ne prodaja, cigare pa so vse inozemske in silno drage, ker se od njih plačuje visoka uvozna carina.

Ko se vlak premakne iz caribrodke postaje, je treba pomakniti kazalec za eno uro naprej, ker v Bolgariji velja že vzhodnoevropski čas. Od tu dalje spremlja vlak že bolgarsko železniško osebje, kajti po mirovni pogodbi eksploataira deset in pol kilometra dolgo progo od Caribroda do meje bolgarska železniška uprava. Ta ima na caribrodskem kolodvoru svoj urad za odpremo blaga in potnikov v Bolgarijo.

Vlak vozi mimo skromnih hišic in se prične polagoma vzpenjati v Dragomanski klanec, ki je poleg Vakarela najvišji železniški prelaz na progi Dunaj-Carigrad. Blizu proge se vije bela cesta in če ne bi stale ob njej zidane obmejne stražnice, niti opazil ne bi, kdaj te je vlak potegnil preko meje. Pred kratkim še ni bilo tako. Vsa meja je bila tik do proge na široko prepletena z žičnimi ovirami, ki so se kot pošastna kača vile na pobočju pogorja ter branile prestop preko meje. Na Dragomanskem klanecu je naša država odstranila ovire spomladi l. 1937. Dokaz, da so v odnosajih obeh držav nastopili boljši časi.

Na bolgarski strani je vlak najprej v Kalotini, obmejni vasi, ki šteje blizu 1300 prebivalcev. Tu sem prvič videl vojaka bolgarske obmejne straže, oblečenega v rjavo uniformo, z rusko čepico, belimi volnenimi dokolenkami in opankami. V vlak vstopijo bolgarski carinski in policijski organi, ki največkrat že med potjo do Dragomana opravijo svojo dolžnost. Napram tujcu so zelo vljudni, domačini pa se o njih ne pohvalijo preveč. Pravijo, da jim včasih pretipajo dušo in telo, ko stikajo zlasti za svilenimi predmeti, ki jih dame toliko ljubijo, a je njih uvoz prepovedan. V dvanajstih minutah je vlak na obmejni postaji Dragoman, ki leži 719 metrov visoko.

Dasi so tu na meji spomini na bratomorne vojne najbolj sveži, sprejemajo Dragomanci skupine, ki prihajajo iz Jugoslavije, nad vse prisrčno. Ko sem leta 1936. prvič vodil člane ljubljanske Jugoslovensko-bolgarske lige v Bolgarijo, so nas v Dragomanu izredno slovesno sprejeli. Na kolodvoru, ki je bil ves v zastavah, je bilo zbranega mnogo domačega prebivalstva s »kmetom«, t. j. predstavnikom občine na čelu. Izrekel nam je dobrodošlico, v kateri je zlasti podčrtal veliko nalogo, ki jo bo moralo v bodočnosti izvršiti složno in v bratski ljubezni združenju Južno Slovanstvo. Povabil nas je na zakusko v kolodvorsko restavracijo ter šaljivo pripomnil, da »Slovenci vinca ne prodamo, ker ga sami dobro piti znamo.«

Zanimalo me je, kje se je dragomanski gospod župan naučil te imenitne himne slovenskih čvčkarjev. Pa so mi vsi navzoči hiteli pripovedovati, da so jo kot edino znano slovensko pesem peli že pred vojno kot šolarji. Bog ve, na kakšen način in kdaj je zašla v bolgarsko šolsko pesmarico, radi česa jo že desetletja prepeva bolgarska šolska mladina. Na sumu imam za ta »greh« pokojnega profesorja Antona Bezenška, ki je pred štiridesetimi leti vneto sodeloval z bolgarskim skladateljem Angelom Bukureštijevim pri plovdivskem pevskem društvu.

Hitro smo postali prijatelji in le težko smo se ločili od ljubznivih Dragomancev. No, vzljubili so nas tudi oni. Ko smo se po dvanajstih dneh vračali z omenjenega potovanja v domovino, nas je gospod župan Dimitar Manolov, ne glede na še neopravljeni carinski pregled, kar v copatah odvedel v kolodvorsko restavracijo, kjer nas je presenetil z imenitno večerjo. Kljub pozni uri so nam v pozdrav čvrsto stisnili roke postajni načelnik, policijski predstojnik, upravnik carinarnice, dragomanski paroh, ravnatelj progimnazije, zdravnik in še mnogi drugi, s katerimi smo se seznanili ob našem prvem srečanju. In pri večerji so se vrstile napitnice, prožete pobožne molitve, naj Vsemogočni blagoslovi srečno započeto delo zbližanja in večnega bratstva. Sklenjenega prijateljstva naši dragomanski prijatelji niso pozabili. Postajni načelnik me je kmalu potem obiskal v Ljubljani, upravnik carinarnice g. Hristo Knižarov pa me je nekaj mesecev pozneje celo povabil na svojo svatbo.

Nič manj prisrčno nismo bili sprejeti l. 1937., ko nas je pogostil ob prihodu v Dragoman novi župan g. Prodanov. In tudi pozneje, ko sem sam potoval v Bolgarijo, sem se imel priliko prepričati, kako visoko znajo Dragomanci ceniti prijateljstvo in gostoljubnost.

Vas Dragoman leži na levi od železniške proge, šteje 1900 prebivalcev ter ima progimnazijo, t. j. šolo, ki odgovarja po svojem ustroju našim meščanskim šolam. Na Dragomanskem prelazu je razvodnica med Črnim in Belim morjem, pod

Spoznanje

Bilo je v jeseni, ko začne sonce zlatiti liste dreves, ki so nam bila nekoč poprej prijetno zavetje pred žgočo lučjo. Bilo je tedaj, ko že pada odmrlo listje... Že davno je tega in zdi se mi, da je bilo včeraj... ne, zdi se mi, da je bilo danes...

V takšni jeseni, ko je obdana vsa vas od zlata, ko hoče vsakdo napolniti svoja prsa v čistem blestečem ozračju in nadoknaditi ono, kar mu bo v času zime odvzeto, tedaj, ko se oči človeka napajajo ob prelivanju barv, preko polj, livad in gozdov v čaru jesenskega sonca...

No, ob takem času sem moral romati za zapah. Od prostranega sveta mi je preostalo v opazovanje le del pustega dvorišča in neba nad njim, to je bilo vse, kar je bilo dosegljivega pogledu mojih oči, ki so divje, metale žarke svojih pogledov skozi odprtine mreže »velikanskega okna«. »Izza teh zidov je življenje«, je drhtelo v meni. Tu pa vse mrtvo, pusto in prazno. Le včasih se je izvil neslišno bolesten vzdih razjarjene duše.

»Čemu sem tu,« sem se spraševal, toda odgovor je bil: »Na veselje nekaterih. Zato naj ti ne bo žal, če so ti skratili svobodo!« In tedaj mi je bilo tudi ono dvorišče neizmeren prostor, samo ostal mi je še dolgo le predmet hrepenenja, s katerim je bil v tistem trenutku višek mojega zadovoljstva.

njim pa stoji obelisk — spomenik v bratomorni vojni leta 1885. padlih vojakov. Vlak se polagoma spušča v dolino in pri zgodovinski Slivnici (3700 preb.) preide v sofijsko visoko ravan. Na njej se menjavajo koruzna in pšenična polja s pustinskimi travniki, tu in tam pa se pokažejo med drugo kulturo tudi nasadi sladkorne pese, ki v teh krajih prav dobro uspeva. Pred Sofijo se vlak ustavi še v Petrcu, Kostinbrodu in Volujaku, velikih vaseh, ki imajo do 2000 prebivalcev, okrog enajstih pa že zavozi med številne tire sofijskega kolodvora.

Prestolnica pod Vitošo

Kako znajo v Sofiji sprejemati jugoslovenske goste, bom opisal na drugem mestu. Sedaj si najprej oglejmo bolgarsko prestolnico, njeno slavno preteklost in zanimivosti, ki jih proži obiskovalcu.

Bolgarska prestolnica leži slikovito ob vznožju Vitoše, približno 550 metrov visoko. Mesto so že v starem veku ustanovili Tračani ter se prvič imenuje v rimski zgodovini kot glavno mesto trakijske pokrajine Serdov, ki ga je l. 29. pr. Kr. osvojil Licinus Grassus. V začetku II. stoletja je tukaj naselil cesar Trajan svoje veterane in grške trgovce ter imenoval mesto Ulpia Serdica. V času od Marka Avrelija (161—180) do Galiena (253 do 280) so Rimljani v Serdici kovali novce, ki so pozneje služili kot plačilno sredstvo vojaških najemnikov do dobe Konstantina Velikega. Slednji je nekaj časa stoloval v Serdici, dokler si ni radi ugodnejše lege izbral za svojo prestolico Bizant. L. 343. se je vršil v Serdici cerkveni zbor, na katerem je bilo zbranih 170 škofov in nadškofov, ki so obsodili Arijev nauk. Sto let pozneje so mesto zavzeli Huni pod vodstvom kralja Atile, pobili prebivalstvo in mesto zažgali. Tako je izginila stara trakijska Serdica, ki se je razprostirala okrog toplice v sredini današnjega mesta.

Justinijan I. (527—565) je na razvalinah zgradil novo, utrjeno mesto. Takrat je bila tudi zgrajena bazilika sv. Sofije, po kateri je pozneje mesto dobilo svoje ime.

Po prihodu bojevitih turko-tatarskih Bolgarov na Balkanski polotok, je l. 809. bolgarski kan Krum premagal grško mestno posadko, ki je štetla 6000 mož ter zavzel mesto. Ker je bilo za časa prve bolgarske države že naseljeno s Slovani, so

V teh dneh sem občutil marsikaj globlje kot kedaj poprej. Tako globoko še nisem nikoli občutil, kako ljubim svojo mater. Bil je peti dan, odkar mi je potekalo življenje za zapah. Bil je že trdi mrak, ko me je stražnik zopet peljal v celico št. 14. Najini koraki in ključi ob pasu paznika so ječe odmevali po temačnem kamnitem hodniku in se izgubljali v njem kot v neskončno daljavo... Le na enem koncu tega neizmerne hodnika je sipala slabotna luč svoje žarke, ki so rezali temo z največjo muko... Vse to je podesetorilo hlad hodnika, zazeblu me je prav v dušo... Tam na sredi ob steni je bilo nekaj temnega. Bila je postava žene, sključene ob steni. Z rokami si je zakrivala obraz in ihtela. Moji koraki so jo predramili. Dvignila je glavo. Njene oči so bile ostrejšje od mojih. Iz njenih prsi se je bolešno izvil težak, a topel krik. V tem kriku se je udušilo moje ime. Iztrgal sem se iz rok stražnika in stekel proti njej. Padel sem ji v objem. Tedaj bi zarjovel kot pobesneta žival. Razvpil bi svetu, da ni na njem nič drugega kot nizkost, da mu vlada samo brezdušje in brezčutje.

Toda ta topel objem mi je dal trdnosti in spoznanje... Velika, da, neizmerna je ljubezen matere... Mati, tvoja slika se ni izgubila v temi hodnika. V tej temi je postala jasnejša, svetlejša kot kedaj prej! Tvoja podoba iz teme bo ostala vedno kot najvišje, najdražje kar domuje skritega v meni.

ga ti nazvali s slovanskim imenom Sredec, Grki pa so Sredec imenovali Triadica. Po padcu prve bolgarske države in po smrti zadnjega bolgarskega vladarja te dobe, Ivana Vladislava, so leta 1018. nad mestom zagospodarili Bizantinci, ki jim je Triadica bila izhodišče za njihove bojne pohode proti Srbom in Madžarom. Komnenovič Aleksij je mesto močno utrdil, Manuel (1143 do 1180) pa znatno polepšal.

Leta 1194. je iztrgal Sredec iz rok Bizantinca bolgarski car Asen I. Pod bolgarsko oblastjo je vidno napredoval, vzcvetel je kulturno in materialno. V začetku XIV. stoletja izgine ime Sredec in od l. 1329 dalje se že splošno rabi ime Sofija. Bila je večkrat oblegana od raznih sovražnikov in leta 1386. je padla v oblast Turkov, pod katerimi je ostala malo manj kot petsto let.

V turški dobi je bila Sofija sedež rumelijskega bejlerbega, t. j. vrhovnega turškega pokrajinskega upravitelja, kateremu je bilo podrejenih vseh 26 sandžakov Balkanskega polotoka. Kristjani so bili v tej dobi preganjani, njih cerkve porušene ali pa pretvorjene v džamije. Število prebivalstva je neprestano padalo in leta 1837. je

Sofija štela komaj še 20.000 prebivalcev. Ulice so bile ozke, krive in silno nesnažne. Leta 1827. so Bolgari ustanovili v Sofiji svojo prvo javno šolo, kateri so zlasti po osvobojenju sledile razne druge kulturne ustanove, ki so povzročile bolgarski preporod Sofije. Dne 23. decembra 1877 je bila Sofija osvobodena turškega jarma. Tega dne je v njo vkorakala ruska vojska pod poveljstvom generala Rauha.

Kako je izgledala Sofija pod Turki in prva leta po osvobojenju, nam nazorno opisuje naš rojak Anton Bezenšek v svoji knjigi »Bolgarija in Srbija«, ki je izšla leta 1897. Bezenšek pripoveduje naslednje:

»Kakšna je bila Sofija v zadnjih letih, prej ko je postala prestolnica bolgarske kneževine, lahko opišem, ker sem jo videl z lastnimi očmi ob svojem prihodu v to mesto l. 1879., in mnogokaj sem slišal tudi iz ust starih Sofijancev, ki so živeli ondi še pod turško vlado.

(Dalje)

Š I R I T E »N A Š O V O L J A « !

Šah

Letošnji božični turnir v Hastingsu je potekel v znamenju borbe štirih mladih kandidatov za svetovno prvenstvo. — Pridružil pa se jim je nepričakovano mladi in zelo nadarjeni angleški mojster Aleksander, ki je po dolgem času vendarle rešil čast angleškega šaha. Že mnogo let namreč pobirajo prve nagrade na angleških turnirjih samo tujci. Zmagal je običajno oni, ki je Angležem vzel največ točk. Tudi to pot je omejena petorica med seboj remizirala, dočim se je edino Reshewskemu posrečilo dobiti vse preostale partije; zato je tudi odnesel prvo nagrado s 7 točkami. Alexander in Keres sta nabrala po 6½ točke. Fine in Flohr po 6, Litvanec Mikenus, ki je lepo premagal Flohra, je dosegel 5 točk. Ostali domačini so močno zaostali: Sir Thomas in Tylor po 3, Fairhurst in Thomas ml. po eno točko.

V Hastingsu sta zmagala v prvem glavnem turnirju Jugoslovani König in Litvanec Luckis, v drugem pa Holanec Landau.

Na 20. Trebičevem turnirju na Dunaju je tudi zmagal inozemec, Madžar L. Steiner (8½), Rubinstein ml. 7, prof. Becker, Glass in Müller samo po 6½ + itd.

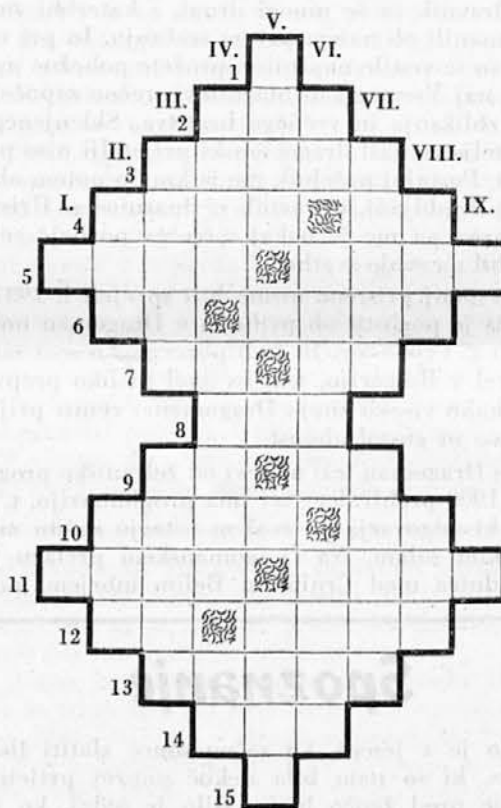
20. marca se bo pričel v Lodzu pomemben turnir, ki se ga bodo udeležili od inozemcev naš Pirc, Foltys, Petrov, L. Steiner, Tartakower in Sir Thomas, morda še Eliskuses in Castaldi.

Mednarodni turnir v Ljubljani, ki ga bo priredil Ljubljanski šahovski klub ob priliki svoje pet in dvajsetletnice, je zagotovljen. V kratkem bo že znana lista udeležencev.

Amerika hoče imeti vse rekorde. Neki šahist je igral v San Franciscu simultanko, če se sploh še sme tako imenovati, s tisoč nasprotniki. Po štirih dneh je zaključil »leseno klanje« z rezultatom: dobil je 343, izgubil 138 in remiziral 519 partij. O tehnični izvedbi in končnem zdravstvenem stanju udeležencev še ni nič podrobneje znane kakor tudi ne, ali so poprej zgradili na mestu v ta namen potrebni zdravstveni institut. — Na vsak način imamo tudi Ljubljanci svoj rekord, da sta dva šahista 48 ur nepretrgano igrala. Gotovo pa bo ta »uspeh« kako drugo mesto kmalu osporavalo.

A. P.

Križanka

Vodoravno: 1. soglasnik; 2. abesinski glavar; 3. prepad (srbhr.); 4. sestra (srbhrv.) — osebni zaimek; 5. višinska točka — bog ljubezni; 6. grška črka — član nemškega plemena; 7. grška črka — fr. osebni zaimek; 8. mesec; 9. povratni zaimek — nemški predlog; 10. stara pravljica — površinska mera; 11. mrak — mera za zemljišča; 12. sklon osebnega zaimka — vrsta lit. spisa; staro ime za Celje; 14. del voza; 15. samoglasnik.

Navpično: I. soglasnik — soglasnik; II. morska riba — Noetov sin; III. moško ime — moški v živalstvu; del telesa — grška črka — EO; IV. poškodba — soglasnik — samoglasnik — samoglasnik — začimba; VI. obl. pom. glag. napev iz opere — OREE — eden od slav. rimskih dvojčkov — žensko ime (po tujem pravopisu); VIII. del obraza — abesinski glavar; IX. soglasnik — soglasnik.

PLAVANJE

Lanski najboljši rezultati avstrijskih plavalcev in plavačice so naslednji:

Moški: Svoboda 1:03;

200 m Zohernigg 2:22,0;

400 m Zohernigg 5:14,9;

1500 m Pader 22:26,0;

100 m (hrbno) Keller 1:11,8;

100 m (pršno) Placheta 1:12,4.

Ženske: 100 m Wagner 1:12,8;

400 m Itlinger 6:10,4;

100 m (hrbno) Wagner 1:24,0;

100 m (pršno) Wertheimer 1:26,4;

200 m (pršno) Seeböck 3:10,9.

Pri tem je zelo zanimivo to, da so najboljši jugoslovenski rezultati moških vsi boljši od avstrijskih, dočim so rezultati naših plavačice vsi slabši od avstrijskih.

Na 100 m prosto je Vilfan plaval 1:00,8 in je torej le za malenkost za Avstrijcem, dočim je naš drugi najboljši plavač na tej progi Štakula že slabši od prvega Avstrijca.

Na 200 m smo sicer nekoliko na boljšem, kajti Avstrijec pride šele na tretje mesto za Defilipisom in Vilfanom, ki sta plavala 2:18,7 in 2:19,2.

Nekoliko večja premoč naših plavačev se pokaže na progi 400 m, kjer bi prvi Avstrijec prišel šele na šesto mesto.

Precej izenačene so moči zopet na 1500 m, kjer bi bil Avstrijec na tretjem mestu.

Na 100 m so moči popolnoma izenačene. Keller je dosegel čas 1:11,8, torej isto kakor Jugoslovana Vilfan in Ciganović.

Edino na 200 m imajo Avstrijci boljšega plavača. Naš Cerer je le za malenkost čas za njim.

LAHKA ATLETIKA

Ker se bo prihodnja olimpijada vršila v Tokiju na Japonskem, bo gotovo vsakega zanimalo, kako se pripravljajo Japonci za to olimpijado, ki naj pokaže moč in nagel razvoj japonskega sporta, posebno po svetovni vojni, kajti oni so se udeleževali olimpijad že pred vojno, seveda samo z majhnim številom atletov. Rezultati, ki so jih dosegli pred kratkim, so odlični, dasi se tekmovalci niso udeležili nekateri slavni olimpijci. Znamke so bile sledeče:

Tek na 100 m: Yazawa 10,6, 200 m: Yazawa 22,0, 400 m: Aihara 49,3, 5000 m: Murakaso 15:05,0; 10.000 m 31:11,4 itd.

Torej sama nova imena, kar nam najboljše dokazuje, da imajo Japonci mnogo odličnih nastopnikov za svoje najboljše, ki na tem tekmovalstvu skoraj niso nastopili.

REŠITEV BOŽIČNE NAGRADNE KRIŽANKE

Navpično:

1. Vitoša, korak; 2. etika, si, lemež; 3. sara, kura, pace; 4. eko, korana, nal; 5. lakota, navali; 6. ep, osep, omar, lu; 7. b, r, avenir, o, p; 8. okop, atol, amor; 9. župan, eg, ovira; 10. ibar, ikar, ekav; 11. č, r, ugovor, a, a; 12. n. o., irun, omat, pi; 13. el, lama, raka, pu; 14. p, u, nakana, i, u; 15. reka noma, ivor; 16. avala, ro, aleje; 17. zona, nita, urad; 18. n, a, tagore, i, n; 19. ig, samo, repa, ii; 20. karton, okoliš; 21. eta, anatol, vrt; 22. veda, aron, plev; 23. anuda, tk, hrano; 24. metoda, klika; 1. in 12. vodoravno: Vesele božične praznike vam želi uprava in uredništvo.